

KORT EN KRACHTIG

Oorlogsschade aan het station van Vukovar in Kroatië. © Frederik Buyckx

DE TUIN VAN TITO

Het spoor van de hoop

Er rijdt opnieuw een trein van Belgrado naar Sarajevo. Het is nu een internationale trein, van de Servische hoofdstad naar de hoofdstad van Bosnië-Herzegovina. Onderweg spoort hij ook over Kroatisch grondgebied. Hij doet een pak langer over het traject dan voor de oorlogen in Joegoslavië en dan in de tijd dat Tito het land bij elkaar hield. Misschien is de verbinding toch een teken dat de tegenstellingen van de jaren negentig weer vervagen, de wonden helen?

Om die vraag te beantwoorden koopt de jonge Vlaamse historicus Korneel De Rynck een kaartje enkele reis Belgrado-Sarajevo. Samen met fotograaf Frederik Buyckx praat hij met medereizigers, stapt hij hier en daar af en maakt hij excursies in het achterland om meer getuigen te ontmoeten. Ze trekken bijvoorbeeld naar Vukovar en Tuzla, plaatsen met een beladen recent verleden.

Hun boek *De tuin van Tito* is een boeiend en revelerend reisverhaal vol pakkende en oprechte getuigenissen van nog steeds ontheemde vluchtelingen,

van een ex-medewerker van Slobodan Milosevic, van directrices van gesegregeerde kindercrèches en zelfs van de kleindochter van Tito. Op die manier maakt De Rynck 'de situatie in ex-Joegoslavië' minder abstract.

Hij vergelijkt Novi Sad met Gent en laat een van zijn gesprekspartners een parallel trekken tussen Tito en Herman Van Rompuy. Hij verwondert zich over heiligenkalenders die je ook in versies met Tito of zelfs Mladic kunt kopen. En hij moet toegeven dat een ultranationalist sympathieke kantjes kan hebben.

Korneel De Rynck is vooral eerlijk. Hij vindt het juiste evenwicht tussen persoonlijke bedenkingen en reisimpressies enerzijds en historische feiten en inzichten anderzijds. Uit de veelheid van de verhalen die hij optekent, komt bovendien geen simplistisch beeld naar voren. Er is hoop en er is angst, bevolkingsgroepen schipperen tussen vergeten en vergeven, mensen twijfelen tussen nostalgie naar Tito en geloof in een gezamenlijke toe-

komst binnen de EU. De beelden van Frederik Buyckx zijn sprekende aanvullingen op de tekst. De enige kritiek op dit boek zijn van technische aard. De treinreis is op het eerste gezicht een aantrekkelijke rode draad, maar er wordt net iets te vaak van het spoor afgeweken. De foto's hadden wat meer ademruimte mogen krijgen en de tekst had een strengere eindredacteur verdiend. Dat zijn details. *De tuin van Tito* slaagt erin om het complexe verleden en de complexen van het heden in ex-Joegoslavië genuanceerd voor het licht te brengen, en er een al bij al optimistische boodschap uit te puren. De ver-van-mijn-bedshow van de Balkan komt zo een eind dichterbij huis, en dat is nodig, zeker nu meer landen van ex-Joegoslavië aan de deur van de EU staan. (Peter Jacobs)

KORNEEL DE RYNCK
De tuin van Tito.
Epo. 320 blz., 24,50 €.
★★★★☆

ACHTERKLAP

Nieuwtjes, roddels en opmerkelijke uitspraken uit de letterenwereld.

Oorlog doet verkopen

De Prix Goncourt, de meest prestigieuze Franse literaire prijs, is deze week toegekend aan de biologieleeraar Alexis Jenni (1963) voor *L'art français de la guerre*. De gelijkenissen met wat in 2006 gebeurde, dringen zich op. Toen won Jonathan Littell met zijn controversiële roman *Les bienveillantes*, een boek dat de wereld rondging. Net als Littell is Jenni een debutant, is zijn roman een turf (meer dan zeshonderd bladzijden) en koos hij de oorlog als thema. Maar hij concentreert zich niet alleen op de Tweede Wereldoorlog. Jenni behandelt de periode van 1940 tot 1960 en betreft er andere oorlogen bij waarin het Franse leger actief was: Indochina en Algerije. Niet iedereen is het eens met de bekroning - de jury was verdeeld en de pers is niet unaniem. 'Zij die niet van een gemaniëerde stijl houden, zullen moeite hebben om de eerste honderd pagina's van Jenni's roman door te komen. In die lange aanloop gebeurt

er niets', schrijft *Ouest France*. Jurylid Bernard Pivot, ooit bekend van tv, verdedigt de keuze. 'Subliem', noemt hij het boek. 'Het is een vernieuwende, interessante, opwindende roman. Wanneer we een boek kiezen, houden we geen rekening met het potentiële lezerspubliek.'

Die publieksaandacht zal wel meevallen. De Goncourtwinnaar krijgt geen geldprijs, maar zijn boek wordt sowieso een bestseller. Van de bekroonde romans werden de laatste jaren gemiddeld 400.000 exemplaren verkocht. Maar als Jenni ook hierin Littell wil evenaren, moet hij minstens 615.000 exemplaren verkopen.

De net iets minder prestigieuze Prix Renaudot is ondertussen toegekend aan gevestigde waarde Emmanuel Carrère voor *Limonov*. Hoewel de jury ook hier verdeeld was, is iedereen het eens over de kwaliteiten van dat portret van Eduard Limonov, een controversieel Russisch politicus, dichter en schrijver. (jap)

Prijsbeest Alexis Jenni omstuwd door journalisten. © ap